

Mestna občina Ljubljana
Zoran Janković, župan
Mestni trg 1, 1000 Ljubljana
telefon: 01 306 10 10, faks: 01 306 12 14

Številka: 122-12/2013-3
Datum: 28. 5. 2021

Mestna občina Ljubljana
Mestni svet

ZADEVA: Predlog za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

PRIPRAVIL: Mestna uprava Mestne občine Ljubljana,
Oddelek za zdravje in socialno varstvo

ZUNANJI STROKOVNJAK: /

NASLOV: Poročilo o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2013 do 2020

POROČEVALKE: Tilka Klančar, vodja Oddelka za zdravje in socialno varstvo
Tanja Hodnik, vodja Odseka za socialno varstvo
Simona Topolinjak, podsekretarka Oddelka za zdravje in socialno varstvo

PRISTOJNO DELOVNO TELO: Odbor za zdravje in socialno varstvo

PREDLOG SKLEPA:
Mestni svet Mestne občine Ljubljana se seznani s Poročilom o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2013 do 2020.

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Janković

Priloga:
– poročilo z obrazložitvijo

PREDLOG

Na podlagi 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 31/21 – uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na __ seji dne _____ sprejel naslednji

SKLEP

Mestni svet Mestne občine Ljubljana se seznani s Poročilom o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2013 do 2020.

**Številka:
Ljubljana, dne**

**Župan
Mestne občine Ljubljana
*Zoran Janković***

**Poročilo o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v
Mestni občini Ljubljana
od 2013 do 2020**

Pripravile_i
sodelavke_ci Oddelka za zdravje in socialno varstvo:
dr. Simona Topolinjak
Tilka Klančar
Tanja Hodnik
Darija Božnik
Simona Ceglar
Danči Maraž
Janez Orehek
mag. Alenka Žagar

maj 2021

KAZALO

SEZNAM KRATIC.....	5
I. UVOD.....	6
II. URESNIČEVANJE STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA OD 2013 DO 2020.....	7
1. Izpolnjevanje zakonskih obveznosti MOL na področju socialnega varstva	7
1.1 Pomoč družini na domu	8
1.2 Institucionalno varstvo	9
1.3 Družinski pomočnik.....	9
1.4 Vključevanje v zapuščinske postopke.....	10
1.5 Oskrba umirajočih v hiši hospic	10
2. Ozaveščanje javnosti o aktivnostih MOL in o aktualnih vsebinah s področja socialnega varstva v MOL.....	11
2.1 Prispevki v glasilu Ljubljana	11
2.2 Priprava in izdaja publikacij	12
2.3 Javni nastopi.....	12
2.4 Sodelovanje v (mednarodnih) mrežah, na dogodkih in v projektih	13
3. Podpora in spremljanje izvajanja socialnovarstvenih programov in/ali storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam v MOL	15
3.1 Storitve in programi, namenjeni starejšim.....	18
3.2 Programi, namenjeni otrokom in mladim iz manj spodbudnih okolij	21
3.3 Programi, namenjeni ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje ter povzročiteljem nasilja	22
3.4 Programi in storitve, namenjene ljudem s težavami v duševnem zdravju.....	24
3.5 Programi, namenjeni ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja	25
3.6 Programi, namenjeni ljudem zaradi uporabe in/ali zasvojenostjo z nedovoljenimi drogami	26
3.7 Programi, namenjeni ljudem zaradi uživanja in/ali zasvojenostjo z alkoholom	27
3.8 Programi, namenjeni ljudem zaradi prekomerne rabe in/ali z zasvojenostjo s sodobnimi elektronskimi tehnologijami in spletom ter z drugimi oblikami zasvojenosti.....	28
3.9 Programi, namenjeni ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter z njunimi posledicami	29
3.10 Programi, namenjeni ljudem z različnimi oblikami oviranosti	31
3.11 Programi, namenjeni imigrantkam in imigrantom	33
3.12 Programi, namenjeni Rominjam in Romom	34
3.13 Programi, namenjeni istospolno usmerjenim oziroma LGBT+.....	35
III. ZAKLJUČEK	36

SEZNAM KRATIC

JSS MOL	Javni stanovanjski sklad MOL
LGBT+	osebe različnih spolnih usmerjenosti, identitet in izrazov
LPP	Javno podjetje Ljubljanski potniški promet, d. o. o.
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MOL	Mestna občina Ljubljana
MU MOL	Mestna uprava MOL
MZ	Ministrstvo za zdravje
NVO	Nevladna organizacija
OZSV	Oddelek za zdravje in socialno varstvo MU MOL
RKS – OZ Ljubljana	Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana
SOAKO	Svet za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir
SVSO	Svet za vprašanje starejših občanov v MOL
SZO	Svetovna zdravstvena organizacija
ZOD	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana
Zavod Pristan	Zavod za socialno oskrbo Pristan
ZDL	Zdravstveni dom Ljubljana

I. UVOD

V Poročilu o izvajanju *Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2013 do 2020* (v nadaljnjem besedilu: strategija) so predstavljeni dosežki Mestne občine Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) pri uresničevanju zastavljenih ciljev. Strategijo so v začetku leta 2013 pripravile sodelavke Oddelka za zdravje in socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: OZSV) Mestne uprave Mestne občine Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MU MOL) v sodelovanju z zunanjimi sodelavkami, maja 2013 pa jo je sprejel Mestni svet MOL. Na osnovi potreb, prepoznanih v različnih raziskavah in pri izvajalcih socialnovarstvenih programov, so bila v strategiji opredeljena področja, na katerih bo MOL izvajala ukrepe in aktivnosti socialnovarstvene politike, podani pa so bili tudi konkretni cilji, ukrepi in kazalniki.

Predstavitev uresničevanja posameznih ciljev in ukrepov v tem poročilu smiselno sledi razvrstitvi treh ciljev v strategiji:

1. izpolnjevanje zakonskih obveznosti MOL na področju socialnega varstva;
2. ozaveščanje javnosti o aktivnostih MOL in o aktualnih vsebinah s področja socialnega varstva v MOL;
3. podpora in spremljanje izvajanja socialnovarstvenih programov in/ali storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam.

Uresničevanje posameznega cilja je v poročilu predstavljeno na podlagi izvedenih ukrepov ter na podlagi kazalnikov, ki so bili določeni v strategiji. Podatke smo pridobili iz poročil o izvajanju posameznih socialnovarstvenih programov, ki jih sofinancira MOL, ter podatkov OZSV in javnih zavodov MOL. Na nekaterih področjih so izpostavljene tudi aktivnosti, ki so bile zelo aktualne in v določenem obdobju nujno potrebne, čeprav v strategiji niso bile planirane. Pri tem ima pomembno vlogo tudi župan MOL, ki vedno znova izpostavlja, da je potrebno vrednote, kot so strpnost in spoštovanje različnosti, vedno in povsod krepiti. Kot je zapisal v knjižici *Socialna Ljubljana*: »Izjemno sem ponosen, da je Ljubljana v najširšem pomenu besede tudi socialno mesto. Odprto sprejema različnosti, ne izključuje drugačnosti, spodbuja ohranjanje socialne enakosti in temeljnega človekovega dostojanstva.«

II. URESNIČEVANJE STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA OD 2013 DO 2020

1. Izpolnjevanje zakonskih obveznosti MOL na področju socialnega varstva

Tabela 1: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 1

	Ukrepi	Kazalniki
1.1	zagotavljanje izvajanja socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu s pomočjo izpolnjevanja ustanoviteljskih obveznosti do Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana in izpolnjevanja obveznosti koncendenta do Zavoda za socialno oskrbo Pristan	število opravljenih ur oskrbe v okviru izvajanja socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu kot javne službe na leto
		število uporabnic_kov socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu na leto
1.1	subvencioniranje v višini 80 % stroškov storitve vsem uporabnicam_kom ter (do)plačevanje socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu tistim občankam_om, ki jim je bila pri pristojnem centru za socialno delo izdana odločba, s katero so delno ali v celoti oproščeni plačila storitve	sredstva MOL za subvencioniranje stroškov storitve pomoč družini na domu in za (do)plačila storitve pomoč družini na domu
1.2	zagotavljanje sredstev za (do)plačilo stroškov socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva občank_ov MOL v zavodih za odrasle (domovi za starejše in posebni socialnovarstveni zavodi), kadar je upravičenec_ka ali drug zavezanec_ka delno ali v celoti oproščen_a plačila	število občank_ov MOL v zavodih za odrasle, ki jim MOL (do)plačuje stroške za socialnovarstveno storitev institucionalnega varstva na leto
		sredstva MOL za subvencioniranje stroškov storitve institucionalnega varstva
1.3	zagotavljanje sredstev za financiranje plače oziroma nadomestila plače, vključno s prispevki, družinskim pomočnikom_cam	število družinskih pomočnic_kov na območju MOL na leto
		sredstva MOL za plače družinskih pomočnic_kov na leto
1.4	vključevanje v zapuščinske postopke po upravičencih_kah, ki jim je MOL (do)plačevala oskrbne stroške storitev pomoč družini na domu, storitev institucionalnega varstva in/ali pravico do družinskega pomočnika	Kazalnik ni bil opredeljen
1.5	spodbujanje uveljavitve ustrezne sistemske ureditve financiranja oskrbe umirajočih v hiši hospic (koncesija Ministrstva za delo, družino in sociale zadeve za izvajanje storitve institucionalnega varstva)	aktivnosti MOL za sistemsko ureditev financiranja oskrbe umirajočih v hiši hospic (spremljanje pobud in komunikacija z MDDSZ) in podeljena koncesija MDDSZ za izvajanje storitve institucionalnega varstva v hiši hospic

V skladu z zakonskimi predpisi MOL na področju socialnega varstva opravlja naslednje zakonske obveznosti:

- zagotavlja izvajanje socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu – storitev izvajata javni Zavod za oskrbo na domu Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: ZOD) in koncesionar zasebni Zavod za socialno oskrbo Pristan (v nadaljnjem besedilu: Zavod Pristan);
- subvencionira stroške storitve pomoč družini na domu v višini vsaj 80 % stroškov storitve vsem uporabnicam_kom¹ ter (do)plačuje socialnovarstveno storitev pomoč družini na domu tistim občankam_om, ki jim je bila pri pristojnem centru za socialno delo izdana odločba, s katero so delno ali v celoti oproščeni plačila storitve;

¹Subvencioniranje stroškov storitve poteka na osnovi Sklepa o subvenciji storitve pomoč družini na domu (Uradni list RS, št. 106/11), ki je začel veljati s 1. 2. 2012. Zakon o socialnem varstvu v 99. členu sicer določa, da morajo občine storitev financirati najmanj v višini 50 % subvencije k ceni storitve.

- (do)plačuje stroške socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva občank_ov MOL v zavodih za odrasle (domovi za starejše in posebni socialnovarstveni zavodi), kadar je upravičenka_ec ali drug zavezanec_ka delno ali v celoti oproščen_a plačila;
- zagotavlja financiranje plače oziroma nadomestila plače, vključno s prispevki, družinskim pomočnikom_cam;
- nastopa kot stranka v zapuščinskih postopkih po upravičencih_kah, ki jim je MOL (do)plačevala oskrbne stroške storitev pomoč družini na domu, storitev institucionalnega varstva in/ali pravico do družinskega pomočnika.

1.1 Pomoč družini na domu

Po Zakonu o socialnem varstvu so občine dolžne zagotavljati mrežo javnih služb za pomoč družini na domu. Pomoč družini na domu kot oblika socialne oskrbe se izvaja na domu uporabnika_ice, obsega pa različne oblike organizirane praktične pomoči – pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, gospodinjska pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

Pomoč družini na domu sta v okviru socialnovarstvene storitve pomoč družini zagotavljala ZOD in Zavod Pristan. Kljub velikim težavam na kadrovskem področju (delo socialnih oskrbovalk_cev je po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju nizko plačano, zato je težko dobiti kader, kar se je z uvedbo boljše plačanega osebnega asistenta še zaostri), sta ZOD in Zavod Pristan skupaj zagotavljala storitev povprečno 1.400 uporabnikom_cam na leto.

Tabela 2: Storitve pomoč družini na domu: število opravljenih ur oskrbe od leta 2013 naprej

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ZOD Ljubljana	130.272	137.467	143.470	143.566	144.006	146.989	143.142	126.828
Zavod Pristan	21.797	28.269	29.459	29.611	25.059	22.230	23.758	21.295
SKUPAJ	152.069	165.736	179.929	173.177	169.065	169.219	166.900	148.123

Vir: OZSV.

Tabela 3: Storitve pomoč družini na domu: število sklenjenih dogovorov v obdobju od leta 2013 naprej

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ZOD Ljubljana	1.113	1.220	1.405	1.427	1.432	1.141	1.274	1.232
Zavod Pristan	204	200	202	172	154	176	207	195
SKUPAJ	1.317	1.420	1.607	1.599	1.586	1.317	1.481	1.427

Vir: OZSV.

Tabela 4: Storitev pomoč družini na domu: sredstva MOL v EUR v obdobju od leta 2013 do 2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ZOD Ljubljana	1.868.251	1.981.143	1.995.858	2.119.868	2.161.316	2.282.928	2.421.674	2.394.292
Zavod Pristan	290.482	381.523	396.425	352.317	409.092	311.285	331.697	269.830
SKUPAJ	2.158.733	2.362.666	2.392.283	2.472.185	2.570.407	2.594.213	2.718.371	2.664.622

Vir: OZSV.

1.2 Institucionalno varstvo

Občine so po Zakonu o socialnem varstvu dolžne (do)plačevati oskrbo v institucionalnem varstvu (domovi za starejše, posebni socialnovarstveni zavodi) tako v celodnevnem kot v dnevnem varstvu za tiste občane_ke, ki s svojimi prihodki oziroma prihodki zavezank_cev ne zmorejo plačevati polne cene oskrbe.

Tabela 5: Sredstva MOL (v EUR) za (do)plačilo oskrbe v obdobju od 2013 do 2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skupaj	5.851.809	6.152.409	6.336.136	6.631.716	7.178.727	7.200.745	7.103.101	7.464.147

Vir: OZSV.

Tabela 6: Število občank_ov, ki jim je MOL (do)plačevala oskrbo v obdobju od 2013 do 2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skupaj	786	849	824	811	905	890	852	862

Vir: OZSV.

1.3 Družinski pomočnik

Polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, je na podlagi Zakona o socialnem varstvu zagotovljena pravica do izbire družinskega pomočnika_ce.

V skladu z Zakonom o socialnem varstvu in na podlagi odločb centrov za socialno delo je MOL namenjala sredstva za plače oziroma doplačilo plač, vključno s prispevki, družinskih pomočnic_kov, kadar za njihovo kritje sredstva – iz dodatka za tujo nego in pomoč oziroma dodatka za pomoč in postrežbo, sredstva invalidne osebe ter prispevek zavezank_cev – niso zadoščali.

S 1. 1. 2019 je začel veljati Zakon o osebni asistenci, ki je omogočil vsem tistim, ki potrebujejo pomoč najmanj 30 ur tedensko, osebnega asistenta (osebni asistent je v primerjavi z družinskim pomočnikom višje plačan). Po letu 2019 se tako beleži upad števila družinskih pomočnic_kov ter posledično tudi nižja izplačana sredstva MOL za doplačilo njihovih plač.

Tabela 7: Število družinskih pomočnikov in pomočnic v MOL in višina sredstev MOL za njihove plače v obdobju od 2013 do 2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število družinskih pomočnikov	83	85	90	88	97	110	123	80
Sredstva MOL	787.649	850.819	856.543	862.429	888.246	974.355	937.497	739.514

Vir: OZSV

1.4 Vključevanje v zapuščinske postopke

MOL nastopa kot stranka v zapuščinskih postopkih po upravičencih_kah, ki jim je MOL (do)plačevala oskrbne stroške storitev pomoč družini na domu, storitev institucionalnega varstva in/ali pravico do družinskega pomočnika.

1.5 Oskrba umirajočih v hiši hospic

Kljub aktivnemu delovanju MOL in dajanju številnih pobud na področju hospic oskrbe umirajočih, sistemske rešitve ureditve financiranja hospic oskrbe, ki bi jo bila po mnenju MOL dolžna zagotoviti država v okviru Ministrstva za zdravje (v nadaljnjem besedilu: MZ) in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ), še vedno ni. Z njo bi, podobno kot za ostale oblike institucionalnega varstva, sistemsko rešili vprašanje obsega in načina (do)plačevanja storitve. V reševanje problematike se je intenzivno vključil tudi župan Zoran Janković, ki je sklical več skupnih sestankov s predstavniki MZ, MDDSZ, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in se večkrat na to temo tudi osebno sestal z ministri.

Do 2015 je bil program, ki ga je v objektu v lasti MOL (in v upravljanju Javnega stanovanjskega sklada MOL) na naslovu Hradskega cesti 20 v Ljubljani izvajala nevladna organizacija, sofinanciran tudi s strani MOL preko javnih razpisov. V letu 2016 pa je program izvajanja celostne hospic oskrbe v hiši nadaljevala Lekarna Ljubljana z ustanovitvijo zavoda Ljubhospic ter zagotovila stabilnejšo finančno podporo (ob donacijah in prostovoljskemu delu) kot edina tovrstna hospic hiša v Sloveniji, ki neozdravljivo bolnim v zadnjem obdobju življenja nudi brezplačno 24-urno celostno hospic paliativno oskrbo. Poleg paliativne oskrbe v hiši in od leta 2019 tudi na domovih, ves čas nudijo podporo tudi svojcem. Po podatkih zavoda Ljubhospic so v obdobju od 2016 do 2020 nudili storitve 3.915 uporabnikom_cam, od tega je bilo 750 umirajočih z namestitvijo v hiši in 171 umirajočih na domu.

2. Ozaveščanje javnosti o aktivnostih MOL in o aktualnih vsebinah s področja socialnega varstva v MOL

Tabela 8: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 2

	Ukrepi	Kazalniki
2.1	vsaj 5 objavljenih prispevkov letno v glasilu Ljubljana (brezplačni mesečnik, ki ga prejmejo vsa gospodinjstva v MOL)	število objavljenih prispevkov v glasilu Ljubljana vsebine objavljenih prispevkov
2.2	priprava in izdaja publikacij (vsaj 1 zloženka in/ali 1 brošura na 2 leti);	število izdanih publikacij vsebine objavljenih zloženkov in brošur
2.3	vsaj 5 individualnih javnih nastopov na leto (okrogle mize, strokovna srečanja, otvoritve...)	število javnih nastopov vsebine individualnih javnih nastopov, dogodkov in projektov
2.4	organizacija in/ali sodelovanje na različnih dogodkih in v projektih (vsaj 1 letno)	število dogodkov in/ali projektov z aktivno participacijo

OZSV je bil v obdobju izvajanja strategije aktiven na vseh področjih, ki so v njegovi pristojnosti, in je o svojih aktivnostih poročal občanom (v glasilu Ljubljana, na spletni strani MOL, na dogodkih – npr. F3ŽO) ter predstavljal svoje dobre prakse tako v tujini kot doma.

2.1 Prispevki v glasilu Ljubljana

OZSV je redno samostojno pripravljali ali pa sodeloval pri pripravi prispevkov za objavo v glasilu Ljubljana, ki ga brezplačno prejemajo vsa gospodinjstva v MOL. V vseh letih smo presegli število prispevkov (vsaj 5), ki smo jo zapisali v strategiji. Prispevki so v teh letih zajeli vsa področja, ki jih naslavljamo v strategiji. Še posebej smo se angažirali v obdobju epidemije in skupaj z nevladnimi organizacijami in strokovnjaki v glasilu Ljubljana objavili prispevke, ki so naslavljali različne stiske ljudi (duševna stiska, preprečevanje nasilja, zasvojenost z elektronskimi napravami, socialna stiska itd.).

Tabela 9: Število objavljenih prispevkov v glasilu Ljubljana po letih

Leto	2013	2014	2015	2016	2017 ²	2018	2019	2020
Število prispevkov	30	29	16	19	5	24	13	28

Vir: glasila Ljubljana

Poleg prispevkov v glasilu Ljubljana, pa smo sproti objavljali tudi prispevke na spletni strani MOL.

² V tem letu so bile izdane samo štiri številke glasila Ljubljana, od tega eno posebej o Zeleni prestolnici.

2.2 Priprava in izdaja publikacij

OZSV je v tem obdobju pripravil in izdal naslednje publikacije:

- *Mavrična Ljubljana / Rainbow Ljubljana*, 7. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto tiskana v slovenskem in angleškem jeziku (oktober 2013): v knjižici so predstavljene aktivnosti LGBT-skupnosti v Ljubljani;
- *Socialna Ljubljana*, 8. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana posebej v slovenskem in angleškem jeziku (julij 2014): v knjižici so predstavljene aktivnosti in programi MOL za ljudi, ki se znajdejo v socialni stiski;
- prenovljena zloženka na spletni strani MOL: *Pomoč v socialni stiski – o organizacijah in storitvah, ki se izvajajo v Mestni občini Ljubljana* (2013 in 2014);
- *Strategija razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2013 do 2020*, tiskana posebej v slovenskem in angleškem jeziku (2014);
- *Za duševno zdravje v Ljubljani*, 9. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana posebej v slovenskem in angleškem jeziku: knjižica se posveča vprašanju duševnega zdravja v Ljubljani (2015);
- *Zdravstveni profil Mestne občine Ljubljana*, 10. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana posebej v slovenskem in angleškem jeziku: v knjižici so predstavljene informacije o zdravstvenem stanju občan_ov ter podatki o osnovni infrastrukturi in socialno ekonomskih značilnostih prebivalc_ev MOL (2016);
- *Izzivi z zasvojenostmi*, 11. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana v slovenskem jeziku, angleška različica dostopna elektronsko: v knjižici so zajeti pogledi na različne oblike težav z zasvojenostjo (2017);
- prenovljena zloženka na spletni strani MOL: *Za starejše – o organizacijah in storitvah s področja zdravja in socialnega varstva, ki se izvajajo v Mestni občini Ljubljana* (2017)
- *ZA enakost spolov v Ljubljani*, 12. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana posebej v slovenskem in angleškem jeziku: knjižica predstavlja udejanjanje načela enakosti spolov v Ljubljani (2018);
- *Dostopna Ljubljana*, 13. knjižica iz serije Ljubljana – zdravo mesto, tiskana v slovenskem in angleškem jeziku: s slikovnim materialom so predstavljene ključne prilagoditve in rešitve, ki prispevajo k čedalje bolj dostopni Ljubljani, tudi za osebe z oviranostmi (2019).

2.3 Javni nastopi

Tabela 10: Število javnih nastopov sodelavk_cev OZSV na leto

Leto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število javnih nastopov	8	26	11	14	11	15	9	7

Vir: OZSV

Sodelavke in sodelavci OZSV so se aktivno udeleževali različnih dogodkov in aktivnosti (npr. F3ŽO, (mednarodne) konference, okrogle mize...). V letu 2020 je večina dogodkov potekala preko spletnih aplikacij. Na nekaterih od teh dogodkov so imeli tudi otvoritveni nagovor (npr. posvet o popivanju mladih), predstavitev (npr. na letni konferenci Zdravih mest v letu 2014 so bili predstavljeni trije prispevki: *Mavrična Ljubljana*, *Spopadanje z brezdomstvom v Ljubljani*, *Ljubljana – dostopna slepim in slabovidnim*), aktivno so sodelovali v diskusijah (npr. okrogla miza o dolgotrajni oskrbi). Največ predstavitev in aktivne udeležbe je bilo na področju starejših, nasilja nad ženskami, oviranosti, enakosti spolov in LGBT. Tako so bile npr. predstavljene dobre prakse MOL na področju dostopnosti Ljubljane osebam z oviranostmi na konferenci v Gdynii na Poljskem, na delovnih skupinah Eurocitiesa v Bruslju in Ljubljani, na srečanju mreže Access City Award v Lyonu. Kot primer dobre

prakse na področju LGBT+ smo bili vabljeni na različne (mednarodne) dogodke in s prispevki smo nastopali na konferencah v Parizu, Barceloni, Nantu, Ljubljani, na Dunaju.

2.4 Sodelovanje v (mednarodnih) mrežah, na dogodkih in v projektih

OZSV aktivno sodeluje v dveh posvetovalnih svetih župana MOL, to sta Svet za vprašanja starejših občanov v MOL (v nadaljnjem besedilu: SVSO) ter Svet za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir (v nadaljnjem besedilu: SOAKO). V letu 2014 je začela delovati Komisija za LGBT certifikat, leta 2018 pa je ustanovljena tudi delovna skupina za reševanje problematike nedovoljenih drog v Ljubljani.

Državni zbor je spomladi 2013 sprejel Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020. Skladno z določili resolucije je bilo potrebno pripraviti regijske izvedbene načrte in nacionalni izvedbeni načrt. OZSV je bil v okviru te tematike že od vsega začetka zelo aktiven – tako je sodeloval v nacionalni koordinacijski skupini za pripravo nacionalnega izvedbenega načrta ter v regijski koordinacijski skupini, ki je pripravila regijski izvedbeni načrt za osrednjo Slovenijo. Kot predstavniki Zveze mestnih občin Slovenije so sodelavke OZSV bile imenovane v razširjeno delovno skupino za pripravo novega nacionalnega programa socialnega varstva 2021-2027 (do maja 2021 ni bilo izpeljanega še nobenega sestanka), v Svet Vlade RS za aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje in v Svet za vključevanje tujcev.

OZSV se je v zadnjem obdobju aktivneje vključil v mednarodne aktivnosti. Tako je sodeloval v naslednjih mednarodnih mrežah:

- Evropska mreža zdravih mest in podmreža »Zdravo staranje« (več pri programih za starejše),
- Globalna mreža starosti prijaznih mest Svetovne zdravstvene organizacije,
- Eurocities (socialni forum in delovne skupine),
- Mreža mavričnih mest,
- Femcities.

V letu 2014 se je OZSV aktivneje vključil v evropsko organizacijo večjih mest Eurocities (Ljubljana članica od 1995), kjer sodeluje v Socialnem forumu in njegovih delovnih skupinah (inovativna socialna vključenost, brezdomstvo, urbano staranje). V tem okviru smo tudi gostili 2 srečanja delovnih skupin v Ljubljani – leta 2017 delovno skupino za brezdomstvo in leta 2019 skupno srečanje delovnih skupin Urbano staranje in Mesta, dostopna brez ovir (ki sicer deluje pod okriljem Foruma za mobilnost). V okviru kampanje *Vključujoča mesta za vse: socialne pravice v mojem mestu* je Eurocities Ljubljano povabil k podpisu zaveze k Evropskemu stebru socialnih pravic. Župan je tako podpisal štiri zaveze, in sicer k 2. (*enakost spolov*), 3. (*enake možnosti*), 9. (*ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem*), 11. (*otroško varstvo in podpora za otroke*)³ 16. (*zdravstveno varstvo*), 17. (*vključevanje invalidov*) in 19. načelu (*stanovanja in pomoč za brezdomce*) Evropskega stebra socialnih pravic.

Leta 2019 se je podžupan skupaj z vodjo OZSV udeležil 1. srečanja socialno naprednih mest in podpisal deklaracijo, ki med drugim poziva k novi evropski nagradi za družbeni napredek. Takšna nagrada bi namreč dala mestom zagon, da bi mestna okolja postala bolj zdrava in zavezana k enakosti, ustvarile bi se priložnosti za prepoznavanje in izmenjavo najboljših praks ter okrepilo sodelovanje na področju družbenega napredka v EU.

V 2014 se je MOL vključila v mrežo mavričnih mest, kjer si evropska mesta izmenjujejo dobre prakse na področju LGBT. Tako smo se redno udeleževali letnih srečanj predstavnikov_c mavričnih mest v evropskih mavričnih mestih, leta 2017 pa smo srečanje gostili v Ljubljani.

³ Zavezo je pripravil Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje.

V tem obdobju je OZSV sodeloval pri prijavi različnih projektov s slovenskimi in tujimi partnerji na (mednarodnih) razpisih. Kot aktivni partner smo sodelovali v naslednjih projektih:

- tematska mreža **AFF-INNOVNET** (februar 2014 do januar 2016) na področju inovacij za starosti prijazna okolja. MOL kot primer dobrih praks na področju programov za starejše je tako sodelovala pri izmenjavi dobrih praks na tem področju ter s svojim znanjem in izkušnjami sodelovala pri oblikovanju rešitev za vzpostavitev starosti prijaznega okolja;
- projekt Aktivno in kvalitetno staranje v domačem okolju – **A-Qu-A** (maj 2015 do december 2016): nosilec projekta ZOD je skupaj s partnerji projekta omogočal starejšim od 65 let iz Ljubljane brezplačno koriščenje storitev fizioterapije, delovne terapije, logopedije, prehranskega svetovanja, zdravstvene nege, programov gibalnih vadb, prilagoditev bivalnega okolja ter meritve psihofizičnih sposobnosti brezplačno na domu uporabnika. Cilj projekta je bil zagotoviti zdravo in aktivno staranje prebivalstva ter prikazati in uveljaviti nove oblike pomoči na domu, s poudarkom na celostni obravnavi in integriranem pristopu socialne in zdravstvene oskrbe;
- nadgrajena celovita obravnava pacienta – **CPC+** (maj 2015 do december 2016): nosilec projekta Zdravstveni dom Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: ZDL) je skupaj s partnerji nadgradil model celovite obravnave pacienta (v že obstoječe time referenčnih ambulant so vključili še patronažno medicinsko sestro in tako razširili populacijo obravnavanih pacientov_k). Cilj projekta je bil zmanjševanje ali preprečitev bolezni, povezanih z življenjskim slogom;
- projekt Podpora prizadevanjem za vključevanje starejših na trg delovne sile v digitalni dobi – **SEED** (oktober 2016 do oktober 2018) je iskal inovativne rešitve za zaposlovanje starejših in vzpostavil evropsko nagrado za iniciative na področju t. i. srebrne ekonomije. Nosilec projekta je inštitut Empirica iz Nemčije, MOL pa je bila v projekt povabljen na podlagi dolgoletnih izkušenj in dobrih praks na področju aktivnosti za starejše kot evalvatorica;
- projekt Integriran pristop oskrbe starejših ljudi na domu – **CrossCare** (september 2018 do avgust 2020). Nosilec projekta je ZOD, ki skupaj s partnerji iz Slovenije in Hrvaške v okviru čezmejnega sodelovanja razvija in vzpostavlja novo čezmejno strukturo sodelovanja za zagotavljanje integriranega pristopa oskrbe na domu, ki združuje storitve zdravstvenega in socialnega varstva. V okviru projekta lahko starejši od 65 let na svojem domu brezplačno koristijo storitve fizioterapije, delovne terapije, zdravstvene nege in dietetike.

V decembru 2018 je MOL podpisala Listino raznolikosti, katere cilj je spodbuditi javne in zasebne organizacije k implementaciji in razvoju politike raznolikosti znotraj organizacij.

V letu 2020, že pred prvim valom epidemije covid-19, so se z Rdeči križ Slovenije – Območnim združenjem Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: RKS – OZ Ljubljana) začeli pogovore na temo solidarnosti in kako jo obuditi širše v skupnosti. Po izkušnji s prvim valom epidemije covid-19 je vprašanje solidarnosti postalo še pomembnejše, v luči spremenjenih medčloveških odnosov, ki jih je povzročila izolacija in zapovedana socialna distanca v letu 2020, je bilo pričakovati, da bo splošne, vsakdanje solidarnosti in občutka povezanosti med ljudmi še manj. Tako je na podlagi spodbude, razgovorov in razmišljanj RKS – OZ Ljubljana zasnoval nov program Ljubljana, mesto solidarnosti, OZSV pa ga je uvrstil med sofinancirane vsebine v okviru redne letne pogodbe za sofinanciranje programov RKS – OZ Ljubljana za leto 2021.

V tem obdobju smo prejeli tudi nagrade za naše dobre prakse:

- na natečaju Evropske komisije **Access City Award** smo po posebni pohvali leta 2012, leta 2015 prejeli bronasto, leta 2018 pa srebrno priznanje za širok pristop Ljubljane k izboljševanju dostopnosti mesta osebam z oviranostmi;
- v letu 2014 je MOL prejela naziv **Prostovoljstvu prijazno mesto**, ki ga podeljuje Slovenska filantropija mestom, ki prepoznajo pomen prostovoljskega dela v občini;
- v okviru **Evropske nagrade za javni sektor (EPSA 2015)**, ki jo vsaki dve leti podeljuje Evropski inštitut za javno upravo, smo za aktivnosti na področju LGBT prejeli nagrado najboljših praks na lokalnem nivoju;
- na natečaju **Emerging Europe Awards**, ki jo podeljuje Emerging Europe – poslovna, raziskovalna in medijska platforma za izmenjavo idej o krepitvi sodelovanja med državami osrednje in

jugovzhodne Evrope ter Kavkaza, je bil naš projekt LGBT prijazno prepoznan kot najboljša enakosti prijazna iniciativa leta 2019.

3. Podpora in spremljanje izvajanja socialnovarstvenih programov in/ali storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam v MOL

Tabela 11: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3

Ukrepi	Kazalniki
razpisovanje sredstev MOL za sofinanciranje programov socialnega varstva s pomočjo javnih razpisov za sofinanciranje programov in/ali projektov v MOL: Socialno varstvo in varovanje zdravja – Ljubljana – zdravo mesto;	skupna višina sredstev MOL za sofinanciranje socialnovarstvenih programov na leto višina sredstev MOL za sofinanciranje socialnovarstvenih programov glede na posamezne ranljive skupine
redno letno sofinanciranje socialnovarstvenih programov	skupno število socialnovarstvenih programov, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto število socialnovarstvenih programov, vključenih v sofinanciranje MOL, glede na posamezne ranljive skupine ter število vključenih uporabnic in uporabnikov na leto
izvajanje obiskov izvajalk in izvajalcev sofinanciranih programov z namenom spremljanja izvajanja programov in namenske rabe sredstev MOL (skrbnice in skrbnik pogodb MOL obiščejo skupno vsaj polovico sofinanciranih programov v letu).	število obiskov izvajalk in izvajalcev socialnovarstvenih programov, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto

OZSV je vsako leto jeseni pripravil in objavil javni razpis »Ljubljana – zdravo mesto«, katerega namen je sofinanciranje projektov in/ ali programov nevladnih organizacij in javnih zavodov, namenjenih ranljivim skupinam občanov MOL ter vsem tistim, ki bivajo ali se zadržujejo na območju MOL, in sicer s ciljem, da se na razpisnih področjih zagotovi kvalitetne programe z jasno razvidnimi elementi podpore pri reševanju stisk in težav oziroma tvegane življenjske situacije potencialnih uporabnikov. Na javnem razpisu so izbrani programi, namenjeni naslednjim ranljivim skupinam: starejšim, otrokom in mladim iz manj spodbudnih okolij, ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje, ljudem s težavami v duševnem zdravju, ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja, ljudem s težavami zaradi uporabe in/ali zasvojenosti z nedovoljenimi drogami, ljudem s težavami zaradi uživanja in/ali zasvojenosti z alkoholom, ljudem s težavami zaradi prekomerne rabe in/ali zasvojenosti s sodobnimi elektronskimi tehnologijami in spletom, ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter njunimi posledicami, ljudem z različnimi oblikami oviranosti, imigrantkam in imigrantom, Rominjam in Romom, istospolno usmerjenim oziroma LGBT+ ter umirajočim.

Vsako leto je v sofinanciranje vključenih okrog 80 programov, ki jih izvajalci izvajajo kot nastanitvene programe (npr. varne hiše za ženske, žrtve nasilja, zavetišče za brezdomce...), dnevne centre ali svetovalne in informativne programe. Na leto je za sofinanciranje teh programov namenjenih okrog 2 milijona evrov.

Tabela 12. Sredstva MOL za programe socialnega varstva za posamezno leto na podlagi sklenjenih pogodb z izvajalci

Programi, namenjeni ...	Sredstva MOL (v EUR)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
starejšim	317.000	341.000	296.000	316.000	316.000	321.000	323.000	324.000
otrokom in mladim	35.000	25.000	32.000	27.000	17.000	20.000	20.000	20.000
ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje	573.400	598.400	607.400	617.400	617.400	616.600	630.600	627.600
ljudem s težavami v duševnem zdravju	102.000	104.000	105.000	104.000	104.000	103.000	103.000	103.000
ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja	57.000	57.000	47.000	10.000	20.000	20.000	22.000	22.000
ljudem s težavami zaradi uporabe nedovoljenih drog	209.000	209.000	211.000	206.000	241.000	248.000	246.000	254.000
ljudem s težavami zaradi uživanja alkohola	46.000	31.900	29.500	29.500	26.000	33.000	58.500	59.500
ljudem s težavami zaradi prekomerne rabe sodobnih elektronskih tehnologij	6.000	7.400	8.500	11.500	10.900	21.500	21.500	21.500
ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter njunimi posledicami ⁴	375.200	384.300	384.000	393.000	397.000	404.000	415.000	420.000
ljudem z različnimi oblikami oviranosti	152.000	153.800	147.700	162.900	143.700	146.500	83.500	76.000
imigrantkam in imigrantom	37.000	32.000	32.000	29.000	24.000	24.000	29.000	34.000
Rominjam in Romom	64.300	70.300	70.300	63.000	63.000	63.000	63.000	89.000
istospolno usmerjenim oziroma LGBT-osebam	22.000	40.000	40.000	42.500	42.500	39.000	26.000	34.000
umirajočim	50.000	30.000	18.331	10.000	10.000	0	0	0
SKUPAJ (v EUR)	2.045.900	2.084.100	2.028.731	2.021.800	2.032.500	2.059.600	2.041.100	2.084.600

Vir: OZSV.

⁴ Upoštevana tudi sredstva po neposredni pogodbi z RKS – OZ Ljubljana, ki je sklenjena na podlagi Zakona o Rdečem križu Slovenije.

Tabela 13: Število sofinanciranih socialnovarstvenih programih v času izvajanja strategije

Programi, namenjeni ...	Število programov									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Starejšim	9	10	9	10	8	7	8	7		
otrokom in mladim	3	2	3	3	2	2	2	2		
ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje	13	15	16	16	16	16	17	17		
ljudem s težavami v duševnem zdravju	6	6	6	5	5	5	5	5		
ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja	3	3	2	1	2	2	2	2		
ljudem s težavami zaradi uporabe nedovoljenih drog	5	5	5	5	6	6	6	7		
ljudem s težavami zaradi uživanja alkohola in s težavami zaradi drugih zasvojenosti	4	4	4	4	3	4	6	6		
ljudem s težavami zaradi prekomerne rabe sodobnih elektronskih tehnologij	1	1	1	2	2	1	1	1		
ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter njunimi posledicami	8	10	9	10	10	10	10	10		
ljudem z različnimi oblikami oviranosti	13	16	15	18	15	17	13	11		
imigrantkam in imigrantom	5	4	4	4	4	4	4	4		
Rominjam in Romom	3	3	3	3	3	3	3	4		
istospolno usmerjenim oziroma LGBT-osebam	4	6	5	5	5	6	3	5		
umirajočim	1	2	2	1	1	0	0	0		
SKUPAJ	78	87	84	87	82	83	80	81		

Vir: OZSV.

Izvajanje programov spremljamo preko poročil o izvajanju programa v letu sofinanciranja (dve vmesni in zaključno poročilo), kjer izvajalci predstavijo potek aktivnosti, uporabnice_ke programa, izvajalke_ce programa ter strukturo prihodkov in odhodkov za izvajanje programa. Izvajanje programov tudi redno kontroliramo z obiski pri izvajalcih, z občasnimi srečanji ter z zahtevami po pojasnilih pri poročanju. Z izvajalci programov tudi sodelujemo ob različnih aktivnostih in skupaj izvajamo ozaveševalne aktivnosti.

Tabela 14: Število obiskov pri izvajalcih sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število pregledanih programov	28	52	53	38	37	25	26	2

Vir: OZSV.

Število obiskov pri izvajalcih je v letu 2020 izrazito upadlo zaradi zaostrenih razmer oziroma omejitvenih ukrepov za zaježitev epidemije covid-19. V tem letu smo izvajanje programov v večji meri preverjali na daljavo, tako so izvajalci, poleg pogodbeno določenih poročil, v tem letu oddali še dve kratki poročili o tem, kako so izvajanje sofinanciranih programov prilagodili omejitvenim ukrepom, katere dodatne aktivnosti morebiti izvajajo in kako v teh razmerah dostopajo do svojih uporabnic_kov.

3.1 Storitve in programi, namenjeni starejšim

Tabela 15: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3 na področju storitev in programov za starejše

	Ukrepi	Kazalniki
3.1.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim starejšim	število socialnovarstvenih programov, namenjenih starejšim, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	podpora programu/-om za izobraževanje in informiranje ter za samopomoč svojcev dementnih (sofinanciran vsaj 1 program letno)	število socialnovarstvenih programov za izobraževanje in informiranje ter za samopomoč svojcev dementnih, vključenih v sofinanciranje MOL, po letih
	širjenje mreže dnevnih centrov aktivnosti za starejše (vsaj 3 novi dnevni centri za starejše na območju MOL do leta 2020)	število novih dnevnih centrov aktivnosti za starejše na območju MOL
3.1.2	vzpostavitev izvajanja storitve socialnega servisa v okviru Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana	število uporabnic in uporabnikov socialnega servisa v okviru Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana na leto
3.1.3	usposabljanje oskrbovalke/-ca pri izvajalcu storitve pomoč družini na domu za delo z gluhihimi	uspešno končano usposabljanje oskrbovalke/-ca pri izvajalcu storitve pomoč družini na domu (javni zavod ali koncesionar) za delo z gluhihimi
3.1.4	nadaljevanje z aktivnim članstvom v mreži/-ah Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), namenjene/-ih obravnavi starejših	število dogodkov z (aktivno) udeležbo MOL v okviru mrež/-e Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), namenjene/-ih obravnavi starejših

Pri delu s starejšimi in za starejše je MOL zagotovo primer dobre prakse, kar kažejo tudi odzivi s tujine. Kot posvetovalno telo župana v MOL deluje tudi SVSO. Leta 2016 je MOL odprla tudi Info točka 65+, kjer so na enem mestu na voljo celovite informacije o storitvah in aktivnostih MOL za prijetnejše in kakovostno življenje starejših ter oseb z oviranostmi. Uspešno so se razvijale in širile tudi nove oblike programov, kot so npr. dnevni centri aktivnosti za starejše in programi na področju demence.

3.1.1 Socialnovarstveni programi, namenjeni starejšim

Mestna občina Ljubljana kot starosti prijazna občina na podlagi želje, da dvigne kakovost življenja starejših ter jih vzpodbudi k večji socialni vključenosti in aktivaciji, sofinancira raznovrstne programe nevladnih organizacij in javnih zavodov. Programi vsebinsko pokrivajo naslednja področja: družabništvo, samopomoč, zagovorništvo, dnevni centri aktivnosti, telovadba, učenje, informiranje, medgeneracijsko povezovanje, usposabljanje svojcev in drugih, zagovorništvo, individualna podpora, posvetovalnica za svojece dementnih ljudi in še številna druga.

Tabela 16: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov za starejše	9	10	9	10	8	7	8	7
Število programov - demenca	1	1	1	1	1	1	2	2

Vir: OZSV.

Na podlagi javnih razpisov je MOL letno sofinancirala med sedem in deset socialnovarstvenih programov kot so npr. preventivni program za zmanjšanje padcev med starejšimi, mreža medgeneracijskih programov, ki je vključevala tudi usposabljanje svojcev in prostovoljcev za oskrbo starejših na domu, program, namenjen izobraževanju, informiranju in samopomoči svojcem dementnih, delavnice za dementne, skupine za samopomoč ter programi dnevnih centrov aktivnosti za starejše. Programi so vključevali številne aktivnosti, katerih namen je spodbujanje aktivnega in zdravega staranja, medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja (družabništvo, medgeneracijske skupine, ipd.).

Konec leta 2020 je v MOL delovalo devet dnevnih centrov (eden izmed njih je namenjen tudi starejšim gluhih, naglušnim in gluhoslepim). Od začetka izvajanja strategije je MOL odprla dva nova dnevna centra, in sicer na Rudniku (2013) in v Zalogu (2016). Centri predstavljajo središča druženja starejših v lokalnih okoljih, pri čemer ima osrednjo vlogo družabništvo z možnostjo vključevanja starejših v različne aktivnosti (rekreacijske, kulturno-ustvarjalne, izobraževalne, ipd.).

V obdobju epidemije so bili starejši ena izmed bolj ranljivih skupin. Nevladne organizacije so tudi v tem obdobju izvajale svoje programe in se uspešno prilagodile novi situaciji. Svoje aktivnosti so preselile na splet in bile po telefonu dostopne vsak dan, vzpostavljane so bile tudi dodatne telefonske svetovalne linije. ZOD je organiziral tudi mrežo prostovoljk_cev (iz ZOD in kulturnih zavodov MOL), ki so s telefonskimi klici lajšali vsakdan starejših.

3.1.2 Socialni servis

ZOD opravlja od maja 2013 socialni servis, ki ni javna služba in jo uporabnik_ca plača v celoti. Obsega pomoč pri hišnih in drugih opravilih v primeru invalidnosti, starosti, bolezni, v primeru nesreč ter v drugih primerih, ko je ta pomoč potrebna za vključitev osebe v vsakdanje življenje, in zajema storitve pedikure, frizerstva, generalna čiščenja, spremstva ipd.

Razlog za manjše število uporabnic_kov v zadnjih letih je v pomanjkanju kadra in usmerjanju zaposlenih v izvajanje osnovne dejavnosti ZOD. Večina uporabnikov_ic storitev socialni servis uporablja v kombinaciji s socialno oskrbo, samo storitev koristi le manjše število uporabnic_kov. V začetku leta 2020 je bilo opravljenih le 9 ur socialnega servisa pri uporabnikih_cah socialne oskrbe,

uporabnic_kov, ki bi koristili le socialni servis niso imeli. Socialni servis se nato v času epidemije ni izvajal zaradi pomanjkanja kadra.

Tabela 17: Število uporabnic_kov socialnega servisa na leto

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število uporabnic_kov	148	165	571	567	482	405	78

Vir: ZOD.

3.1.3 Usposobljenost oskrbovalk za delo z gluhihimi

ZOD zagotavlja možnost osnovne komunikacije z uporabnicami_ki storitev v slovenskem znakovnem jeziku. Dve socialni oskrbovalki sta zaključili tri module usposabljanja za uporabo slovenskega znakovnega jezika, nadaljnje usposabljanje, kolikor bo potrebno, bo potekalo v sodelovanju z invalidskimi organizacijami za osebe z okvaro sluha.

3.1.4 Aktivno članstvo v mrežah, ki naslavljaajo starejše

MOL je v začetku leta 2011 postala članica **Globalne mreže starosti prijaznih mest** Svetovne zdravstvene organizacije (v nadaljnjem besedilu: SZO), katere poudarek je na prizadevanju za ustvarjanje urbanih okolij, ki spodbujajo zdravo in aktivno staranje. S tem je Ljubljana kot prvo mesto oziroma občina v Sloveniji pristopila k programu Starosti prijazna mesta, ki med drugim predvideva izdelavo akcijskega načrta po osmih ključnih področjih. Tako sta bila pripravljena in izvedena dva akcijska načrta "Starosti prijazna Ljubljana" za obdobje od 2013 do 2015 in za obdobje od 2016 do 2020.

V okviru Evropske mreže zdravih mest so predstavnice MOL v Akcijski skupini zdravih mest SZO – »Zdravo staranje« predstavljale dobre prakse (mednarodne konference v Izmiru, Kopiu, Belfastu in Pecu).

V zadnjih letih pa se je na področju starejših več aktivnosti začelo izvajati tudi v mreži Eurocities. Tako smo aktivni člani delovne skupine Urbano staranje, ki je leta 2019 imela delovno srečanje v Ljubljani.

3.2 Programi, namenjeni otrokom in mladim iz manj spodbudnih okolij

Tabela 17: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za otroke in mlade

	Ukrepi	Kazalniki
3.2	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim otrokom in mladim;	število socialnovarstvenih programov, namenjenih otrokom in mladini, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	podpora vsaj enega inovativnega programa medvrstniškega povezovanja otrok in mladih iz depriviligiranih družbenih skupin in s težavami v odraščanju z otroki in mladimi, ki se s tovrstnimi težavami ne soočajo, na leto	število sofinanciranih programov medvrstniškega povezovanja na leto

Osrednji fokus programov na tem področju so potrebe mladih iz manj spodbudnih socialnih okolij, z zaznamimi težavami in stiskami. V okviru dveh sofinanciranih programov so osnovnošolkam_cem iz različnih osnovnih šol v MOL na voljo t. i. mladinske delavnice, mladostnicam_kom in mlajšim odraslim pa individualno svetovanja in številne skupinske aktivnosti (trening socialnih veščin, delavnice v podporo pri reševanju stisk in socialnemu vključevanju itd.), močno je preventivno in ozaveščevalno delovanje preko socialnih družbenih omrežij, ki so mladim blizu. V sofinanciranih programih je zaznati tudi medvrstniško povezovanje otrok in mladih iz depriviligiranih družbenih skupin in s težavami v odraščanju z otroki in mladimi, ki se s tovrstnimi težavami ne soočajo.

Tabela 18: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov za otroke in mlade	3	2	3	3	2	2	2	2
Število programov – medvrstniško povezovanje	1	1	1	1	1	1	1	1

Vir: OZSV.

V preteklosti so bili v sofinanciranje s sredstvi OZSV vključeni tudi t. i. skupnostni programi za mlade, katerih sofinanciranje je kasneje prevzel Urad za mladino MOL in jih vključil v bogato mrežo mestnih mladinskih centrov.

Na področju mladih deluje tudi Javni zavod Mladi zmaji, pod okriljem katerega uspešno delujejo četrtni mladinski centri (nekaj vsebin s področja varovanja zdravja v teh centrih izvajajo tudi izvajalci, izbrani na javnem razpisu »Ljubljana – zdravo mesto«), na področju otrok pa Javni zavod Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani, ki je namenjen družinam s predšolskimi otroki. Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje in Urad za mladino MOL redno sofinancirata tudi številne skupnostne preventivne programe za mlade ter inovativne mladinske projekte, ki jih (so)ustvarjajo in izvajajo mladi sami.

V letu 2020, ko sta se zaradi ukrepov za zaježitev epidemije covid-19 pouk v šolah in študij na fakultetah daljše obdobje izvajala na daljavo, so bile nujne prilagoditve tudi pri izvajanju sofinanciranih socialno varstvenih programov za otroke in mlade. Večina aktivnosti se je prav tako preselila na splet (delavnice, treningi, svetovanje, usposabljanja, evalvacijska in mentorska srečanja,...), nekatere od predvidenih aktivnosti pa so bile zaradi situacije odpovedane (npr. množična srečanja).

3.3 Programi, namenjeni ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje ter povzročiteljem nasilja

Tabela 19: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov, namenjeni ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje ter povzročiteljem nasilja

	Ukrepi	Kazalniki
3.3.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje;	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje
	podpora socialnovarstvenega/-ih programa/-ov s ponudbo kriznih namestitev brez omejitev glede na starost in spol otrok ter za posebno ranljive skupine žensk (ženske brez slovenskega državljanstva, starejše ženske)	število mest v socialnovarstvenih programih, vključenih v sofinanciranje MOL, s ponudbo kriznih namestitev število mest nastanitve brez omejitev glede na starost in spol otrok ter za posebej ranljive skupine žensk

Cilji strategije s tega področja vključujejo tri skupine, in sicer *ženske ter otroke, ki doživljajo nasilje, žrtve trgovine z ljudmi in osebe, ki povzročajo nasilje*. MOL programe s tega področja financira že vrsto let in do danes so se dejavnosti na tem področju zelo razširile in vsebinsko obogatile, vendar je glede na obseg pojava še vedno prisotna potreba po novih programih (npr. programi za ženske, žrtve spolnega nasilja; programi nastanitvene podpore).

3.3.1 Socialnovarstveni programi

Tabela 20: Število sofinanciranih socialnovarstvenih programov na podlagi vrste programa v obdobju od 2013 do 2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Namestitve za žrtve	7	7	7	7	7	7	7	7
Svetovalni programi	3	5	6	6	6	6	7	7
Trgovina z ljudmi	1	1	1	1	1	1	1	1
Povzročitelji nasilja	2	2	2	2	2	2	2	2
Skupaj	13	15	16	16	16	16	17	17

Vir: OZSV.

Na področju nasilja je izredno pomemben hiter in kakovosten sistem pomoči žrtvam nasilja. Tako MOL že vrsto let sofinancira programe namestitve za žrtve nasilja, ki omogočajo takojšen umik iz nasilnega okolja (krizni center, štiri varne hiše; posebna varna hiša za aktivne uporabnice nedovoljenih drog, ki so žrtve nasilja; posebna varna namestitev za žrtve trgovine z ljudmi). Poleg namestitve pa so ženskam, ki doživljajo nasilje, ter žrtvam trgovine z ljudmi, na voljo tudi programi za osebno, telefonsko in spletno svetovanje ter skupine za samopomoč in podporne skupine. Posebnega pomena na področju obravnave nasilja pa so tudi programi za povzročitelje nasilja.

MOL je v obdobju izvajanja strategije povečala število sofinanciranih programov in zvišala višino sredstev za te programe.

Programe namestitve za žrtve nasilja izvajajo štiri nevladne organizacije. V MOL tako od leta 2001 deluje krizni center za ženske in otroke, ki so žrtve nasilja, ki omogoča takojšen umik iz nasilne situacije in varno namestitev. Zagotovljenih je 16 mest za namestitev (v primeru povečanja potreb se lahko dodata še dve ležišči). Varen prostor lahko najde 25 žensk z otroki tudi v varnih hišah in zatočiščih. Od leta 2012 MOL sofinancira tudi program varne namestitve za ženske, ki se v obstoječo mrežo namestitvenih programov ne morejo vključiti zaradi njihovih internih pravil (trenutno 3 stanovanja za 4 ženske z otroki): npr. ženske s sinovi, starimi nad 15 let, ženske s polnoletnimi hčerami, ženske s težavami v duševnem zdravju. Ena varna namestitev je namenjena tudi uporabnicam z gibalnimi ovirami. Posebna varna hiša obstaja za aktivne uporabnice nedovoljenih drog, ki so žrtve nasilja, in ima možnost namestitve 8 uporabnic. Za žrtve trgovine z ljudmi je zagotovljenih 5 mest.

V času epidemije se je zaradi »zaprtosti med štiri stene« nevarnost nasilja znotraj družine povečala, več je bilo težjih poškodb in umorov žensk. Nevladne organizacije so bile zelo obremenjene – bile so dostopne vsak dan, vzpostavljane so bile tudi dodatne 24 urne telefonske linije pomoči. Z namenom ozaveščanja in informiranja občank_{ov}, smo napotke, kaj narediti v primeru nasilja, s kontakti nevladnih organizacij objavili na naši spletni strani, prispevke s kontakti pa tudi v glasilu Ljubljana. Na pobudo MOL so k informiranju s kontaktnimi številkami NVO pristopili tudi Lekarna Ljubljana, ZDL in po sprostitvi javnega prometa Ljubljanski potniški promet (v nadaljnjem besedilu: LPP).

3.3.2 Ozaveščevalne aktivnosti

MOL je zelo aktivna v času mednarodnih dni akcij proti nasilju nad ženskami (25. november – 10. december), ko skupaj z nevladnimi organizacijami organiziramo različne aktivnosti, v preventivno kampanjo pa so se vključili tudi javni zavodi MOL (ZDL, Lekarna Ljubljana, Kinodvor, Kino Šiška, Lutkovno gledališče) ter LPP, ki brezplačno predvajajo animirani oglas o nesprejemljivosti nasilja nad ženskami.

V letu 2018 pa smo skupaj z Društvom SOS telefon ter sodelujočimi partnerji v Galeriji Kresiji pripravili zelo odmevno razstavo »Ko je drugič udaril v vrata, sem čez luknjo prelepila plakat«, katere častni pokrovitelj je bil župan. Na razstavi je bilo skozi dela osmih umetnic in umetnikov predstavljenih deset umetniških pripovedi žensk, ki so se zaradi doživljanja nasilja umaknile v varno hišo Društva SOS telefon. Umetniške stvaritve so tako na eni strani kazale življenjsko zgodbo posameznice, po drugi strani pa so imele sporočilno vrednost, da je izhod iz nasilja mogoč.

Z mesecem majem leta 2017 so v Sloveniji zaživele prve točke pomoči za žrtve nasilja v družini in nasilja zaradi spola, ki želijo prispevati k preprečevanju nasilja in zmanjšanju škodljivih posledic nasilja, k spreminjanju stereotipov in napačnih predstav o nasilju v družini in nasilju zaradi spola ter k dvigu ravni znanja in informiranosti strokovne in laične javnosti. Na prvih točkah pomoči lahko žrtve nasilja oziroma vsi zainteresirani dobijo informacije ter laično psihosocialno podporo in pomoč žrtvam. V Ljubljani so ene izmed takih točk tudi Info točka 65+, četrtni mladinski center Mladi Zmaji Bežigrad in pisarne nekaterih četrtnih skupnosti.

3.4 Programi in storitve, namenjene ljudem s težavami v duševnem zdravju

Tabela 21: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju storitev in programov za ljudi s težavami v duševnem zdravju

	Ukrepi	Kazalniki
3.4.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem s težavami v duševnem zdravju	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem s težavami v duševnem zdravju, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto;
3.4.2	nadaljnja podpora konceptu stanovanjskih skupin;	število stanovanjskih skupin, vključenih v sofinanciranje MOL,
	spodbujanje uveljavitve ustrezne sistemske ureditve financiranja bivanja v stanovanjskih skupinah	število vključenih uporabnic in uporabnikov stanovanjskih skupin na leto; aktivnosti MOL za sistemsko ureditev financiranja bivanja v stanovanjskih skupinah (spremljanje pobud in komunikacija z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve).

3.4.1 Socialnovarstveni programi

Negotove družbene razmere, neusklajenost službenih in družinskih obveznosti, odtujenost idr. vplivajo na povečano število ljudi s težavami v duševnem zdravju. MOL sofinancira dnevne centre, svetovalnice in skupine za samopomoč in s tem omogoča organizacijo raznih delavnic in tečajev, strokovno psihosocialno svetovanje, spremljanje in zagovorništvo uporabnic_kov programov, informiranje uporabnic_kov o pravicah iz naslova zakonodaje, organizacijo taborov. S tem MOL podpira pomoč ljudem s težavami v duševnem zdravju v njihovem lokalnem okolju ter jim omogoča življenje izven institucij in kakovostnejše vključevanje v skupnost in družbo.

Tabela 23: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	6	6	6	5	5	5	5	5

Vir: OZSV.

V času 1. vala epidemije covid 19 so bile organizacije, s katerimi sodelujemo na tem področju, zelo odzivne pri zagotavljanju svetovanja in pogovorov preko spleta/ telefona osebam, ki so se zaradi novih okoliščin znašle v stiski. Številke za psihološko pomoč so tako bile objavljene na spletni strani MOL in v glasilu Ljubljana. Vzpostavljeno pa je bilo tudi sodelovanje z organizacijami, s katerimi pred epidemijo nismo sodelovali.

3.4.2 Stanovanjske skupine

MOL je v tem obdobju sofinancirala program stanovanjskih skupin štirih izvajalcev.

Tabela 24: Število stanovanjskih skupin v obdobju izvajanja strategije ter število vključenih uporabnic_kov

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število	10	0	9	9	9	12	13	13
Število vključenih uporabnic_kov	26	0	14	17	13	17	19	18

Vir: OZSV

Po večletnih prizadevanjih MOL se je sistemska ureditev financiranja bivanja v stanovanjskih skupinah uredila. MOL se je tako v letu 2013 in 2014 večkrat sestala z MDDSZ in na podlagi naše pobude je bila leta 2015 sprejeta sprememba Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev.

3.5 Programi, namenjeni ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja

Tabela 25: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3 na področju programov za ljudi s težavami zaradi motenj hranjenja

	Ukrepi	Kazalniki
3.5	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem s težavami zaradi motenj hranjenja, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto;
	spodbujanje dodatnega obsega pomoči v programih za celostno obravnavo in reševanje problematike motenj hranjenja	število programov za celostno obravnavo in reševanje problematike motenj hranjenja z možnostjo obravnave moških
	podpora socialnovarstvenemu programu oziroma programom, namenjenih preventivi in osveščanju o problematiki motenj hranjenja	število in obseg preventivnih aktivnosti in aktivnosti osveščanja o problematiki motenj hranjenja v programih, vključenih v sofinanciranje MOL

Motnje hranjenja prihajajo v sodobnem sveta hitrega tempa in odtujenosti vse bolj do izraza in prizadenejo tako žensko kot moško populacijo. S sofinanciranjem svetovalnic za motnje hranjenja je ženskam in moškim od 11. leta starosti dalje zagotovljena strokovna pomoč, informiranje in svetovanje po telefonu in e-pošti, kreativne in tematske delavnice in seminar, usposabljanje prostovoljcev na tem področju ter informiranje in ozaveščanje javnosti o pojavu motenj hranjenja. V okviru programov se izvajajo tudi preventivne delavnice po osnovnih šolah, dijaških domovih, srednjih šolah in tudi širše.

Tabela 26: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	3	3	2	1	2	2	2	2

Vir: OZSV.

Tudi v času epidemije je bil program na voljo, svetovanja so potekala preko spleta.

3.6 Programi, namenjeni ljudem zaradi uporabe in/ali zasvojenostjo z nedovoljenimi drogami

Tabela 27: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za ljudi zaradi uporabe in/ali zasvojenostjo z nedovoljenimi drogami

	Ukrepi	Kazalniki
3.6	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem s težavami zaradi uporabe in/ali z zasvojenostjo z nedovoljenimi drogami ter programom osveščanja javnosti o problematiki uporabe nedovoljenih drog	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem s težavami zaradi uporabe in/ali z zasvojenostjo z nedovoljenimi drogami ter programom osveščanja javnosti o problematiki uporabe nedovoljenih drog, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto;
	širjenje mreže dnevnih centrov za uporabnice in uporabnike nedovoljenih drog na območju MOL (vsaj 3 dnevni centri do leta 2014)	število dnevnih centrov za uporabnice in uporabnike nedovoljenih drog, vključenih v sofinanciranje MOL
	spodbujanje dodatnega obsega terenskega dela z uporabnicami in uporabniki nedovoljenih drog na območju MOL (vsaj 3 sofinancirani programi do leta 2015)	število programov z aktivnostmi terenskega dela z uporabnicami in uporabniki nedovoljenih drog, vključenih v sofinanciranje MOL

V odgovor velikemu razmahu uživanja nedovoljenih drog ter iz tega izhajajočim novo nastalim potrebam ciljne populacije je v Ljubljani dejavnih cela vrsta programov nevladnih organizacij, od programov za zmanjševanje škode, ki jo povzročajo droge, do tradicionalnih terapevtskih programov za tiste, ki želijo z uživanjem drog za vedno prenehati, širi pa se tudi obseg terenskega dela. Ljubljana kot edina v Sloveniji nudi tudi zavetišče za brezdomne uživalk_e nedovoljenih drog in varno hišo za uživalk_e nedovoljenih drog, ki so žrtve nasilja. V okviru programov socialne rehabilitacije so bili uporabnicam_kom na voljo osebno, telefonsko in spletno svetovanje, možnost vključitve v dnevni center in terapevtsko skupnost, njihovim bližnjim pa terapija za družinske člane ter skupine za samopomoč. Na voljo so bili nastanitveni pripravljalni center pred vstopom v komuno, nastanitev v programu reintegracije, skupinska obravnava abstinentk_ov, socialna rehabilitacija s pomočjo konja ter priložnosti za prostovoljske aktivnosti.

Tabela 28: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	5	5	5	5	6	6	6	7
Število programov ozaveščanja	2	2	2	2	2	2	2	2
Število dnevnih centrov	2	2	2	3	3	3	3	3
Število programov s terenskim delom	1	3	4	4	4	4	4	4

Vir: OZSV.

V Ljubljani od leta 2016 delujejo trije dnevni centri za aktivne uporabnice_ke nedovoljenih drog (v Zupančičevi jami, na Petkovškovem nabrežju in na Metelkovi). Pomembno je tudi terensko delo, ki se je izvajalo po ulicah in na mestih, kjer se uporabniki_ce drog zadržujejo, ter na plesnih prireditvah. Program zamenjave pribora za injiciranje se je izvajal tako v dnevni centrih kot pri terenskem delu. V sklopu nekaterih programov pa je potekalo tudi ozaveščanje splošne javnosti.

Čeprav substitucijski program zdravljenja odvisnosti od nedovoljenih drog ni socialnovarstveni program, naj omenimo, da je bila na osnovi zaključkov okrogle mize z naslovom Spopadanje z nedovoljenimi drogami v Ljubljani, ki je potekala leta 2018, z namenom oblikovanja celovitih rešitev za obravnavo zasvojenih z nedovoljenimi drogami v Ljubljani, imenovana delovna skupina za reševanje problematike nedovoljenih drog v Ljubljani. Skupina je pripravila predloge kratkoročnih (razpršitev programa zdravljenja s substitucijsko terapijo, redni sestanki z vsemi deležniki) in dolgoročnih izvedljivih ukrepov za obravnavo tematike ter se še naprej redno srečuje.

3.7 Programi, namenjeni ljudem zaradi uživanja in/ali zasvojenostjo z alkoholom

Tabela 29: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za ljudi zaradi uživanja in/ali zasvojenostjo z alkoholom

	Ukrepi	Kazalniki
3.7	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenih ljudem s težavami zaradi uživanja in/ali z zasvojenostjo z alkoholom	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem s težavami zaradi uživanja in/ali z zasvojenostjo z alkoholom, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	spodbujanje dodatnega obsega terenskega dela z mladimi z namenom zmanjševanja škodljivih posledic tveganega pitja alkohola in s tem povezanih drugih oblik tveganega vedenja mladih (vsaj 2 sofinancirana programa do leta 2014)	število programov terenskega dela z mladimi z namenom zmanjševanja škodljivih posledic tveganega pitja alkohola ter s tem povezanih drugih oblik tveganega vedenja mladih (kot so alkohol v povezavi s spolnostjo, nasiljem, varnostjo v prometu), vključenih v sofinanciranje MOL
	podpora socialnovarstvenega/-ih programa/-ov za odrasle s težavami zaradi uživanja in/ali z zasvojenostjo z alkoholom, ki si to želijo, a še ne abstinirajo (vsaj 1 sofinanciran program do leta 2015)	število programov za odrasle s težavami zaradi uživanja in/ali z zasvojenostjo z alkoholom, ki si to želijo, a še ne abstinirajo, vključenih v sofinanciranje MOL

Tvegano in škodljivo uživanje alkohola med mladimi ter pogost pojav alkoholizma med odraslimi, predstavljata enega najbolj perečih družbenih problemov in izzivov v Sloveniji. Škodljivi vplivi segajo od zdravja posameznika do področja medosebnih odnosov ter imajo negativne socialne in ekonomske posledice. MOL se aktivno spopada s to problematiko z rednim sofinanciranjem raznovrstnih programov, usmerjenih k preventivi, zmanjševanju škodljivih posledic alkohola in socialni rehabilitaciji zasvojenih. To področje bi želeli še okrepiti in upamo, da se bodo na tem področju kreirali novi programi.

Tabela 30: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	4	4	4	4	3	4	6	6
Število programov terenskega dela z mladimi	1	3	1	2	1	2	2	2
Število programov za odrasle	1	1	1	1	1	2	2	2

Vir: OZSV.

Tako MOL v povprečju sofinancira tri programe na leto. Zelo dobro je bil med mladimi sprejet program brezplačnega oziroma subvencioniranega prevoza s taksijem, katerega cilj je zmanjšati število prometnih nesreč zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Prav tako je bilo na voljo informiranje in svetovanje (telefonsko, spletno in osebno) ter terapevtsko delo in družinsko svetovanje. Ljudje, ki se srečujejo s posledicami škodljive rabe alkohola, so se lahko vključili v različne terapevtske skupine in skupine za samopomoč. Izvajale so se tudi pristočasne aktivnosti, tabori ter predavanja in delavnice.

MOL je v preteklih letih opazala, da je na področju alkohola skromna ponudba preventivnih programov, predvsem za mlade. V letu 2018 se je tako skupaj s Fakulteto za socialno delo odločila oblikovati preventivni program *Preprečevanje in zmanjševanje škode zaradi uživanja alkohola in tveganih življenjskih slogov mladih v MOL (TROP – TNT)*, ki se izvaja v osnovnih in srednjih šolah.

V času epidemije koronavirusa so se programi izvajali, prilagodile so se metode dela. Pokazala se je potreba po večjem številu individualnih telefonskih pogovorih z uporabniki cami, skupinske aktivnosti so se izvajale preko spleta. Izvajalci tudi poročajo, da so opazili povečanje števila novih uporabnic_kov, ki potrebujejo pomoč.

3.8 Programi, namenjeni ljudem zaradi prekomerne rabe in/ali z zasvojenostjo s sodobnimi elektronskimi tehnologijami in spletom ter z drugimi oblikami zasvojenosti

Tabela 31: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za ljudi zaradi prekomerne rabe in/ali zasvojenostjo s sodobnimi tehnologijami

	Ukrepi	Kazalniki
3.8	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem s težavami zaradi prekomerne rabe in/ali z zasvojenostjo s sodobnimi elektronskimi tehnologijami in spletom ter z drugimi oblikami zasvojenosti	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem s težavami zaradi prekomerne rabe in/ali z zasvojenostjo s sodobnimi elektronskimi tehnologijami in spletom ter z drugimi oblikami zasvojenosti, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	podpora socialnovarstvenega/-ih programa/-ov za ciljno osveščanje javnosti (staršev) o nevarnostih, znakih ter ustreznih ukrepih ob prekomerni rabi sodobnih elektronskih tehnologij pri otrocih in mladostnikih	število programov za ciljno osveščanje javnosti (staršev) o nevarnostih, znakih ter ustreznih ukrepih ob prekomerni rabi sodobnih elektronskih tehnologij pri otrocih in mladostnikih na leto

Elektronska zasvojenost je v sodobnem svetu vedno pogostejša in je predvsem posledica in vzrok odtujenosti. S sofinanciranjem programov MOL pomaga zagotavljati pomoč pri težavah zaradi prekomerne rabe tehnologij ter strokovno psihosocialno svetovanje uporabnikom_cam ob nekontrolirani uporabi tehnologij in spleta.

Tabela 32: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	1	1	1	2	2	1	1	1
Število programov ozaveščanja (staršev)	1	1	1	1	1	1	1	1

Vir: OZSV.

Od leta 2012 v MOL sofinanciramo specializiran program za osebe, ki se srečujejo s težavami in/ali z zasvojenostjo zaradi nenadzorovane uporabe sodobnih elektronskih tehnologij in spleta. Ozaveščenost o tej problematiki je v Sloveniji še relativno nizka, potrebe po tovrstnih programih pa vedno večje.

Program vključuje tako mlade kot odrasle, največ je srednješolske populacije. Program ponuja učenje za kreativno in namensko uporabo spleta in računalnika, in sicer z informiranjem, svetovanjem, izdelavo psihološkega profila uporabnic_kov in posledično individualiziranega dnevnega načrta oziroma urnika aktivnosti, z modifikacijo *off-line* življenja (npr. večanjem socialne mreže). V nekaterih primerih je potrebna tudi popolna abstinenca oziroma popolna prekinitev uporabe ali blokada posameznih aplikacij in programov v računalniku uporabnice_ka. V okviru programa potekajo tudi aktivnosti ozaveščanja širše javnosti in ciljno naravnano ozaveščanje staršev in starih staršev.

V obdobju covid-19 so se aktivnosti programa v celoti preselile na splet. Uporabniki_ce so bili v tem obdobju deležni svetovanj na daljavo (telefon ali video klic). V tem obdobju je bil program nadgrajen z dodatnim dežurstvom v spletnih okoljih, kjer se zadržujejo igralci video iger (gamerji).

3.9 Programi, namenjeni ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter z njunimi posledicami

Tabela 33: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3 na področju programov za ljudi, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter z njunimi posledicami

	Ukrepi	Kazalniki
3.9.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter z njunimi posledicami	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in brezdomstva ter z njunimi posledicami, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	spodbujanje vzpostavitve nastanitvenih socialnovarstvenih programov v stanovanjih s podporo za ženske in otroke v stanovanjski stiski (kot alternativa dosedanjim programom materinskih domov) – vsaj 1 program do leta 2014	število programov z nastanitvami v stanovanjih s podporo za ženske in otroke v stanovanjski stiski
	podpora socialnovarstvenemu programu zavetišča za ženske brezdomke (vsaj 1 program do leta 2016)	število programov zavetišč za ženske brezdomke
3.9.2	zagotavljanje sredstev za občinske denarne pomoči v skladu z Odlokom o denarni pomoči (Uradni list RS, št. 18/08 - uradno prečiščeno besedilo in 4/12)	višina sredstev MOL za občinske denarne pomoči na leto (v €)

3.9.1 Socialnovarstveni programi

V skrbi za najbolj ranljive in socialno ogrožene MOL sofinancira nastanitvene programe (zavetišča, materinski domovi, nastanitvena podpora v stanovanjih), dva programa dnevnih centrov za brezdomne (z različnimi aktivnostmi za njihovo socialno aktivacijo in vključevanje, v enem od dnevnih centrov nastaja tudi javno prepoznaven ulični časopis *Kralji ulice*), programe terenskega dela, svetovalne programe, programe za preskrbo s hrano (izdaja paketov, topli obroki, suhi obroki), oblačili, obutvijo in programe higienske oskrbe za brezdomne. Od dveh pretežno svetovalnih programov, vključenih v sofinanciranje na tem področju, je en namenjen reševanju finančnih stisk in (pre)zadolženosti, drugi pa

celostni obravnavi družin v socialni stiski (svetovanje in informiranje, možnost vključitve v terapevtsko obravnavo, delavnice za osebnostno rast in učenje socialnih veščin, omogočanje vključevanja otrok v organizirane prostčasne dejavnosti itd.).

Tabela 34: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	8	10	9	10	10	10	10	10

Vir: OZSV.

V obdobju poročanja so bila v sofinanciranje vključena tri zavetišča za brezdomne (eno, namenjeno izključno brezdomnim uporabnikom_cem prepovedanih drog), ki lahko danes skupaj nastanijo oziroma nudijo prenočitev do 70 osebam in so praktično ves čas zasedena. Največji delež nastanitvenih in prenočitvenih kapacitet zagotavlja zavetišče za brezdomce na Poljanski cesti, ki deluje v prostorih MOL. Zaradi dotrajanosti prostorov, v katerih izvajalec vse težje ustrezno izvaja dejavnost, MOL v prihodnjih letih na isti lokaciji načrtuje izgradnjo novega centra za brezdomne, ki bo imel znotraj zavetišča tudi ločene prostore za moške in ženske ter bo uporabnike_ce z novim bivanjskim modelom spodbujal k napredovanju do lastne bivalne enote in nato k samostojnemu bivanju.

Poleg zagotavljanja klasičnih kapacitet v zavetiščih smo v obdobju poročanja sofinancirali tudi dva programa nastanitvene podpore za brezdomne, ki se v pretežni meri izvajata v neprofitnih najemnih stanovanjih JSS MOL. Trenutno je v teh programih na voljo okoli 40 mest za nastanitev.

V sofinanciranje sta bila vključena tudi dva materinska domova, ki danes nudita skupno 22 mest za nastanitev žensk (in do 33 mest za njihove otroke). Ker je MDDSZ za nadaljnje izvajanje programa Materinskega doma Ljubljana (ki bi se lahko preoblikoval v program z nastanitvami v stanovanjih) zagotovil novo hišo, sofinanciranja programa z nastanitvami v stanovanjih s podporo za ženske in otroke v stanovanjski stiski (kot alternativo programom materinskih domov) nismo izpeljali. Omenjena investicija in dejstvo, da je MDDSZ glavni sofinancer programa, sta pomenila nadaljevanje z dotedanjim konceptom programa. Ta je vendarle prijaznejši, saj novi prostori uporabnicam nudijo več intimne, poleg tega ima izvajalec v upravljanju tudi stanovanjsko enoto na dislocirani lokaciji, s čimer je vpeljan tudi koncept podpore v stanovanjih (za tiste, ki zmorejo le s spremljanjem oziroma po zaključenem programu v skupni hiši čakajo na svoje stanovanje).

Poleg namestitvenih programov je MOL v preteklem obdobju sofinancirala tudi druge programe, namenjene brezdomkam_cem, kot tudi tistim, ki se srečujejo s hudo revščino in drsijo v brezdomnost.

K lažšanju posledic revščine in brezdomstva je znatno pripomogel tudi RKS – OZ Ljubljana, katerega delovanje MOL od uveljavitve dopolnitve Zakona o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10) sofinancira z neposredno pogodbo, na osnovi letnega načrta dela. Družinam, posameznikom_cem v materialno in socialno ogrožajočih razmerah pomagajo z oskrbo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami (prehranski paketi, higienski pripomočki, oblačila in obutev), brezdomni pa v njihovih prostorih na Viču lahko dobijo obrok hrane in imajo možnost higienske oskrbe (tuširanje, higienski pripomočki, sveža oblačila).

Po začetku prvega vala epidemije covid-19, ko smo bili priča popolnemu zaprtju javnega življenja, je MOL zagotovila dodatnih 20 namestitev za brezdomne na Rimski cesti. Takrat so tudi izvajalci nekaterih sofinanciranih programov morali skrajno omejiti izvajanje svojih programov, tako so lahko preusmerili svoje sodelavke_ce v prevzemanje drugih nalog ter v prostorih MOL na Rimski vzpostavili 24-urno oskrbo za brezdomne, ki niso imeli drugih možnosti. Z začasnim zavetiščem na Rimski, ki je obratovalo od konca marca do konca maja 2020, je upravljalo Društvo Kralji ulice,

sanitarne prostore za celovito higiensko oskrbo za uporabnike_ce začasnega zavetišča pa je zagotavljalo Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote.

3.9.2 Denarna pomoč MOL

V skladu z Odlokom o denarni pomoči so bili do denarne pomoči iz proračuna MOL upravičeni občani_ke brez lastnega dohodka in tisti, ki z lastnim dohodkom niso dosegli minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana po Zakonu o socialno varstvenih prejemkih, pa tudi tisti, ki so do 30 % presegali minimalni dohodek. Denarne pomoči so bile namenjene premostitvi trenutne materialne ogroženosti; delnemu kritju stroškov ob začetku novega šolskega leta za otroke v osnovni in srednji šoli; kritju stroškov šole v naravi, letovanj/zimovanj osnovnošolcem; kritju stroškov kosil za otroke v osnovni in srednji šoli, kjer je organizirana prehrana; kritju stroškov kosil starejšim od 65 let in pomoči ob rojstvu otroka. Osnovni znesek denarne pomoči je znašal 190 eurov, pomoči ob rojstvu otroka 380 eurov, v ostalih primerih pa je znesek odvisen od različnih dejavnikov (npr. višina cene storitve, števila otrok).

Tabela 35: Višina sredstev MOL za denarne pomoči na leto

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sredstva	1.040.669	1.086.003	1.119.824	1.142.461	1.156.943	1.161.502	1.122.183	1.086.015

Vir: OZSV.

MOL je v letih 2013 in 2014 posodobila informativno zloženko *Pomoč v socialni stiski – o organizacijah in storitvah, ki se izvajajo v Mestni občini Ljubljana*, ki seznanja prebivalke in prebivalce MOL s pravicami v primeru socialne stiske in jo objavila na spletni strani MOL. V letu 2014 pa je bila izdana tudi knjižica *Socialna Ljubljana*, kjer so predstavljene različne vrste pomoči, programi in storitve za posameznike in posameznice, ki so se znašli v socialni stiski.

3.10 Programi, namenjeni ljudem z različnimi oblikami oviranosti

Tabela 36: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za ljudi, z različnimi oblikami oviranosti

	Ukrepi	Kazalniki
3.10.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim ljudem z različnimi oblikami oviranosti	število socialnovarstvenih programov, namenjenih ljudem z različnimi oblikami oviranosti, vključenih v sofinanciranje MOL, na leto
	nadaljnja podpora konceptu osebne asistencije	število programov osebne asistencije, vključenih v sofinanciranje MOL, ter število vključenih uporabnic in uporabnikov s področja MOL na leto
3.10.2	spodbuda in podpora povezovanju izvajalk in izvajalcev programov za ljudi z različnimi oblikami oviranosti, vključenih v sofinanciranje MOL	aktivnosti MOL za povezovanje izvajalk in izvajalcev programov za ljudi z različnimi oblikami oviranosti, vključenih v sofinanciranje MOL (npr. pobude za mreženje, zagotavljanje prostorov za srečanja)
	spodbujanje, načrtovanje in izvajanje ukrepov za večanje dostopnosti mesta osebam z oviranostmi.	akcijski načrti z načrtovanimi ukrepi, poročila o izvedenih ukrepih ter druge aktivnosti MOL v okviru pobude Ljubljana – občina po meri invalidov

3.10.1 Socialnovarstveni programi

S ciljem krepitve socialne vključenosti ter ohranjanjem psihofizične kondicije in zdravja oseb z različnimi oblikami oviranosti so bili uporabnikom_cam na voljo raznoliki programi podpore in pomoči.

Tabela 37: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	13	16	15	18	15	17	13	11
Število programov osebne asistencije oziroma osebne pomoči	4	4	4	7	6	6	3	1

Vir: OZSV.

Uporabnicam_kom so bili na voljo programi osebne asistencije oziroma program osebne pomoči (od uveljavitve Zakona o osebni asistenci v začetku leta 2019) ter ostali programi invalidskih nevladnih organizacij s kombinacijo številnih aktivnosti za lažje premagovanje oviranosti, krepitev informiranosti, osebno opolnomočenje in ohranjanje zdravja. Na razpolago so bili strokovno svetovanje, informiranje preko različnih kanalov (interna glasila, spletne strani, socialna omrežja), laično svetovanje in obiski poverjenikov na domu, pomoč pri nabavi medicinsko-tehničnih pripomočkov in pri prilagajanju bivalnega okolja, pomoč pri zagotavljanju različnih terapevtskih obravnav in možnosti obnovitvene rehabilitacije, prevozi, spremstva, zagovorništvo, skupine za samopomoč, predavanja za ozaveščanje o pravicah in ustrezno skrb z zdravje, interesni krožki/delavnice za ohranjanje in razvoj novih veščin, ustvarjanje drobnih izdelkov, rekreacijo in druge prostočasne aktivnosti ter aktivnosti za ozaveščanje o življenju in potrebah oseb z oviranostmi ter za preprečevanje nastanka oviranosti (na primer delavnice v osnovnih šolah o prometni varnosti).

S programi osebne asistencije (ta temelji na možnosti izbire med življenjem v instituciji in samostojnim življenjem) je bila uporabnicam_kom v preteklem obdobju na voljo osebna asistenca v obsegu do 24 ur dnevno. Po uveljavitvi Zakona o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18) je od leta 2019 »osebna asistenca« v okviru sofinanciranih programov na voljo uporabnicam_kom, ki jo potrebujejo v manjšem obsegu od zakonsko določene spodnje meje (do 30 ur/ teden).

V času epidemije covid-19 se je zaradi strahu pred okužbo veliko uporabnic_kov sofinanciranih programov umaknilo v osamo, povečal se je obseg fizične pomoči v domačem okolju, zmanjšala se je potreba po prevozi, skupinske aktivnosti so bile izvedene v manjši meri ali na daljavo. Na drugi strani so izrazito narasle potrebe po pogovorih in svetovanju za premagovanje stisk, zato so bili izvajalci bolj ali manj ves čas na voljo svojim uporabnikom_cam za telefonske in video pogovore na daljavo, v določenih primerih je stekla dostava prehranskih izdelkov na dom uporabnic_kov, ki si tega niso mogli zagotoviti drugače, izdelki, ki sicer nastajajo v skupini, so nastajali doma in bili podeljeni oziroma razstavljeni s fotografijami na spletnih straneh izvajalcev, ipd.

3.10.2 Aktivnosti za povečanje dostopnosti Ljubljane osebam z oviranostmi

Zaveza MOL k zagotavljanju enakih možnosti vseh občanov v obdobju strategije, o kateri poročamo, se kaže tudi v redni pripravi akcijskih načrtov Ljubljana – občina po meri invalidov. Ukrepe, predvidene v dvehletnih akcijskih načrtih, ki jih potrjuje Mestni svet MOL, izvajajo organi MU MOL ter posamezni javni zavodi in javna podjetja MOL, nanašajo pa se na izboljšanje dostopnosti informacij, zagotavljanje dostopnosti grajenega okolja in prevozov ter spodbujanje razvoja in kontinuiranega izvajanja programov in storitev za aktivno vključevanje oseb z oviranostmi v

vsakdanje življenje lokalne skupnosti. V obdobju strategije, o kateri poročamo, je Mestni svet MOL obravnaval in potrdil štiri akcijske načrte in tri celovita poročila o njihovem izvajanju. Zadnji akcijski načrt za obdobje od leta 2019 do 2020, sicer šesti po vrsti, je Mestni svet MOL potrdil maja 2019.

Pomembno vlogo v postopku priprave akcijskih načrtov je imel tudi Svet za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir. SOAKO je posvetovalno telo župana, ki obravnava problematiko s področja oseb z oviranostmi, pobude posameznih članic in članov ter nudi strokovno pomoč s predmetnega področja MU MOL, javnim podjetjem in javnim zavodom, katerih ustanoviteljica je MOL. SOAKO organizira tudi aktivnosti za ozaveščanje javnosti. Ena ključnih je OVIRANTlon, ki ga enkrat letno (od leta 2015), v okviru Evropskega tedna mobilnosti, organizira v sodelovanju z invalidskimi nevladnimi organizacijami. Obiskovalke_cij imajo na poligonu priložnost preizkusiti, s kakšnimi ovirami se srečujejo gibalno ovirani, slepi in slabovidni ter gluhi in naglušni.

Z namenom ozaveščanja o pomenu dostopnosti in promocije vse bolj dostopne Ljubljane je MOL leta 2014 naročila izdelavo kratkega videa z naslovom Dostopna Ljubljana, v katerem je aktivno nastopilo nekaj članov_cij invalidskih nevladnih organizacij. V videu, ki je opremljen s spremnim govorom, podnapisi in tolmačenjem v slovenski znakovni jezik, so predstavljene ključne prilagoditve in rešitve za lažje vključevanje oseb z oviranostmi v vsakdanji utrip mesta.

Slednje so z bogatim slikovnim materialom predstavljene tudi v knjižici *Dostopna Ljubljana*, ki smo jo leta 2019 pripravili na OZSV. Knjižica vsebuje tudi posebno poglavje, v katerem so strokovnjaki vsebino pripravili v lahkem branju, ki ga potrebujejo ljudje z motnjami v duševnem razvoju, ljudje po poškodbah glave ali kapi, ljudje z demenco, ljudje, ki še ne poznajo dobro jezika, ipd.

3.11 Programi, namenjeni imigrantkam in imigrantom

Tabela 38: Ukrepi in kazalniki za dosego cilja 3 na področju programov za imigrante_ke

	Ukrepi	Kazalniki
3.11	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim imigrantkam in imigrantom za lažje vključevanje in obvladovanje okolja	število socialnovarstvenih programov, namenjenih imigrantkam in imigrantom, vključenih v sofinanciranje MOL

MOL se preko svojih zavodov in s sofinanciranjem programov nevladnih organizacij ves čas aktivno vključuje v procese integracije migrantov v Ljubljani, kjer sicer deluje tudi azilni dom in njegova izpostava ter integracijska hiša, ki so v državni pristojnosti. Kljub precejšnji ponudbi aktivnosti znotraj sofinanciranih programov, potrebe uporabnic_kov še vedno niso zadovoljene. Trenutno programi vključujejo naslednje aktivnosti: individualna svetovanja in informiranje, kreativne delavnice, učno pomoč, socialne in didaktične igre, športne aktivnosti, družabno udejstvovanje, spodbujanje asertivnosti, opismenjevanje in tečaj slovenskega jezika, praktične oblike pomoči pri integraciji (npr. urejanje dokumentacije, pomoč pri zaposlitvi), posredovanje pri strokovnih službah in državnih institucijah ter obveščanje javnosti, izvajanja skrbništva v posebnih primerih mladoletnih_cjev za azil brez spremstva, ki so v postopku pridobivanja azila, ter za mladoletne imigrantke in imigrante brez spremstva, ki zaradi položaja, v katerem so se znašli, potrebujejo posebno skrb in obravnavo zlasti, ker podpora, ki jo pri tem nudi država, ni (bila) zadostna.

Tabela 39: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	5	4	4	4	4	4	4	4

Vir: OZSV.

Poleg tega MOL preko drugih oddelkov MU MOL spodbuja tudi medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje ter skupno učenje mladih in odraslih (npr. tečaj slovenščine, aktivnosti v četrtih mladinskih centrih v sklopu Javnega zavoda Mladi zmaji).

Tudi v letu 2015, ko se je begunsko-migrantski tok preusmeril proti Sloveniji in naprej proti severu, se je MOL nemudoma odzvala in državi ponudila pomoč pri zagotavljanju začasnih nastanitvenih kapacitet v objektih MOL z vsemi potrebnimi službami (zdravstvo, varnost, logistika, psihosocialna pomoč), ki pa niso bili uporabljeni. MOL je tako pomagala pri zagotavljanju omenjenih storitev v nastanitvenem centru Vrhnika s prostovoljci_kami in uslužbenci_kami MU MOL.

3.12 Programi, namenjeni Rominjam in Romom

Tabela 40: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3 na področju programov za Rome_inje

	Ukrepi	Kazalniki
3.11	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim Rominjam in Romom za lažje vključevanje in obvladovanje okolja	število socialnovarstvenih programov, namenjenih Rominjam in Romom, vključenih v sofinanciranje MOL

MOL podpira programe, katerih glavni cilji so različnim generacijam Romov_inj omogočiti večjo socialno vključenost v družbo (spodbujanje vključevanja otrok v vrtnice in osnovne šole, spodbujanje k vključevanju na trg dela, vključevanje v vsakodnevne prostočasne aktivnosti). Programi segajo od učenja slovenskega jezika oziroma opismenjevanja do pridobivanja socialnih veščin, zagovorništva, družabništva ter individualnega in skupinskega dela. Programi so bili dosegljivi tudi v času epidemije, ko se je okrepilo telefonsko svetovanje.

Tabela 41: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	3	3	3	3	3	3	3	4

Vir: OZSV.

Izjemno pomembno je vključevanje romskih otrok v vrtnice in osnovno šolo, zato vrtnice in osnovne šole v MOL, vključno s Centrom Janeza Levca Ljubljana, romskim otrokom nudijo posebno pozornost in redno sodelujejo tudi z NVO za njihovo lažje vključevanje. Poleg tega OPVI financira prevoz romskih otrok v vrtnice in šole ter tudi nadstandardnega spremljevalca, kjer je to potrebno.

3.13 Programi, namenjeni istospolno usmerjenim oziroma LGBT+

Tabela 42: Ukrepi in kazalniki za doseg cilja 3 na področju programov za LGBT+

	Ukrepi	Kazalniki
3.13.1	podpora različnim (obstoječim in novim) programom socialnega varstva, namenjenim istospolno usmerjenim oziroma LGBT	število socialnovarstvenih programov, namenjenih istospolno usmerjenim ljudem oziroma LGBT, vključenih v sofinanciranje MOL
	podpora socialnovarstvenega programa, namenjenega staršem istospolno usmerjenih oziroma LGBT (vsaj 1 program na leto)	število programov, namenjenih staršem istospolno usmerjenih oziroma LGBT, na leto
3.13.2	podpora socialnovarstvenega programa osveščanja za destigmatizacijo istospolno usmerjenih oziroma LGBT, organiziranega za zaposlene v javnih službah (prioriteta so javni zavodi MOL, predvsem Zdravstveni dom Ljubljana) – vsaj dvakrat do leta 2020	število izvedenih programov ozaveščanja za destigmatizacijo istospolno usmerjenih oziroma LGBT v Zdravstvenem domu Ljubljana
		število izvedenih programov ozaveščanja za destigmatizacijo istospolno usmerjenih oziroma LGBT za zaposlene v drugih javnih službah
	podpora socialnovarstvenim programom osveščanja v šolah	število izvedenih programov ozaveščanja v šolah

3.13.1 Socialno varstveni programi

S ciljem omogočiti strpno okolje do LGBT+ oseb in LGBT+ osebe opolnomočiti sofinanciramo programe, ki vključujejo osebno svetovanje in informiranje, predavanja in delavnice ter različne oblike medsebojne podpore LGBT oseb in njihovih svojcev v različnih skupinah. V programe se vključujejo tudi starši. V tem obdobju je bil na novo oblikovan program za transspolne ljudi.

Tabela 43: Število sofinanciranih programov v obdobju izvajanja strategije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število programov	4	6	5	5	5	6	3	5
Število programov za starše	2	2	2	2	2	2	2	2

Vir: OZSV.

V času epidemije so se stiske nekaterih LGBT+ oseb povečale. Veliko mladih se je moralo vrniti v neprijazna domača okolja, kjer so se njihove stiske povečale. NVO so poročale o večji intenzivnosti anksioznih občutkov ter depresije pri LGBT+ osebah.

3.13.2. Ozaveščanje

V Strategiji razvoja socialnega varstva 2013-2020 smo med ukrepi navedli tudi podporo socialnovarstvenemu programu ozaveščanja za destigmatizacijo istospolno usmerjenih oziroma LGBT+, organiziranega za zaposlene v javnih službah (prioriteta so javni zavodi MOL). Ozaveščanja ljudi smo se lotili malo širše – uvedli smo certifikat *LGBT prijazno*, ki spodbuja izobraževanje o človekovih pravicah ne samo v javnih zavodih, ampak tudi v drugih organizacijah. Tako je do konca leta 2020 certifikat prejelo 44 organizacij (MU MOL, javni zavodi MOL, zasebne organizacije itd.).

V okviru enega od programov se izvajajo tudi delavnice ozaveščanja v osnovnih in srednjih šolah.

III. ZAKLJUČEK

Strategija razvoja socialnega varstva v MOL se je konec leta 2020 iztekla. V tem obdobju je bilo izvedeno mnogo predvidenih in tudi novih aktivnosti za doseg treh ciljev, ki so bili zastavljeni:

- *cilj 1 – izpolnjevanje zakonskih obveznosti MOL na področju socialnega varstva* je bil realiziran.
Sredstva za izvajanje socialnovarstvenih storitev pomoč družini na domu, (do)plačevanje stroškov institucionalnega varstva ter za financiranje plače oziroma nadomestila plače družinskim pomočnicam_kom so bila zagotovljena;
- *cilj 2 – osveščanje javnosti o aktivnostih MOL in o aktualnih vsebinah s področja socialnega varstva* je bil realiziran.
Javnost je bila o različnih aktivnostih obveščena preko novičk na spletni strani MOL, v glasilu Ljubljana, izdanih je bilo sedem knjižic iz različnih socialno varstvenih področij. Sodelavke in sodelavci OZSV pa so sodelovali na različnih domačih in mednarodnih dogodkih in predstavljali dobre prakse MOL;
- *cilj 3 – podpora in spremljanje izvajanja socialnovarstvenih programov in /ali storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam v MOL* je bil realiziran.
Vsako leto je bil izveden javni razpis za sofinanciranje programov in/ali projektov v MOL: Socialno varstvo in varovanje zdravja – Ljubljana – zdravo mesto. Na vseh razpisanih področjih so bili izbrani mnogi programi, ki so izboljšali kvaliteto življenja uporabnicam_kom iz različnih ranljivih skupin.
Nekateri ukrepi sicer še niso bili v celoti realizirani (kot npr. vzpostavitev treh novih dnevnih centrov za starejše v MOL do leta 2020, zavetišče za ženske), si bomo pa prizadevali, da bo do njihove realizacije prišlo v naslednjih letih.
Med izvajanjem strategije smo opazili, da je potrebno nekatere ukrepe spremeniti, ker za določeno obliko programov ni več interesa oziroma so se potrebe uporabnic_kov spremenile.
Na nekaterih področjih je bilo narejeno več kot je bilo predvideno v strategiji. Tako smo vzpostavili certifikat LGBT prijazno, ki spodbuja izobraževanje o človekovih pravicah ne samo v javnih zavodih MOL, ampak tudi širše (npr. (ne)vladne organizacije, zasebniki). Vzpostavljena je bila Info točka 65+, kjer so na enem mestu zbrane informacije o programih in storitvah za starejše in ljudi z oviranostmi v MOL.
Na nekaterih področjih smo okrepili sodelovanje s stroko in nevladnimi organizacijami. Na področju preprečevanja nasilja tako v sodelovanju z NVO vsako leto pripravimo aktivnosti ob mednarodnih dnevih akcij proti nasilju nad ženskami. Na področju zasvojenosti z drogami smo vzpostavili delovno skupino, ki se ukvarja z rešitvijo problema nedovoljenih drog v Ljubljani.

Vzporedno s pripravo poročila smo pripravljali tudi novo strategijo razvoja socialnega varstva za obdobje od leta 2021 do 2027, kjer so na podlagi tega poročila, potreb uporabnic_kov, ugotovitev NVO in strokovne javnosti, pripravljene cilji in ukrepi na področju socialnega varstva za naslednjih sedem let ter naša vizija do leta 2045.

Obrazložitev
Poročila o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v MOL od 2013 do 2020

1. Pravni temelj

Pravni temelji za Poročilo o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva od 2013 do 2020 so:

- 21. člen Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 - ZIUOOPE) določa, da občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena, ki jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom. Med drugim ta člen določa, da občina »za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev /.../ pospešuje službe socialnega skrbstva /.../ za socialno ogrožene, invalide in ostarele«;
- 27. člen Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 31/21 – uradno prečiščeno besedilo) določa pristojnost mestnega sveta, da sprejema plane razvoja Mestne občine Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL);
- Strategija razvoja socialnega varstva od 2013 do 2020, ki jo je Mestni svet MOL sprejel na svoji 26. seji 13. maja 2013.

2. Razlogi in cilji, zaradi katerih je akt potreben ter ocena stanja

Z namenom določiti razvoj socialnega varstva v MOL je bila v Mestnem svetu MOL maja 2013 sprejeta tretja strategija razvoja socialnega varstva v MOL za obdobje od leta 2013 do 2020.

To poročilo se nanaša na uresničevanje ciljev in ukrepov iz Strategije razvoja socialnega varstva v MOL 2013-2020 ter povzema izvedene ukrepe in aktivnosti na področju socialnega varstva.

3. Poglavitne rešitve

Osnovni namen Poročila o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v MOL od 2013 do 2020 je predstaviti izvedbo ukrepov in aktivnosti, ki jih je MOL izvedla v obdobju od 2013 do 2020.

Mestnemu svetu MOL predlagamo, da sprejme sklep o seznanitvi s Poročilom o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v MOL od 2013 do 2020.

4. Ocena finančnih posledic

Ukrepi so bili izvedeni s sredstvi iz proračunov v obdobju 2013-2020. Sprejem predlaganega sklepa o seznanitvi s Poročilom o izvajanju Strategije razvoja socialnega varstva v MOL od 2013 do 2020 nima finančnih posledic za proračun MOL.

Pripravila:

Dr. Simona Topolinjak

Podsekretarka

Simona Topolinjak

Tanja Hodnik

Vodja odseka

Tanja Hodnik

Tilka Klančar

Vodja oddelka

Tilka Klančar